

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 30 kr. več na leto.

Posamne številke po 6 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnistvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenmi nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon - številka 74.

Štev. 279.

V Ljubljani, v torek 5. decembra 1899.

Letnik XXVII

Shod avstrijskega krščansko-socialnega delavstva na Dunaju.

(Izvirno poročilo.)

Plot, izza katerega se je za avstrijsko krščansko-socialno delavstvo raznih narodov radi jezikovnih razlik onemogočevalo z raznimi »ljubeznjivostmi« skupno delo na socialnem polju, je končno vsaj deloma na tleh. A ne samo to! Veleznačilno je, da so malo trenutkov po tem dejanju delavcev tudi zastopniki krščanskega meščanstva pozdravljali — novo dobo. Delavstvo, ki najbolj trpi ob sedanjih malo socialnih razmerah, je pokazalo dobro voljo, da prične skupno krščansko-socialno akcijo v pravem pomenu tega načela. Slovenska krščansko-socialna organizacija je bila, ki je šla na Dunaj ter s svojim nastopom ob navzočnosti »izvrševalnega odbora krščansko-socialnega delavstva«, ki je bil izvoljen že pred dvema leti od nemških krščanskih socialcev, ne da bi vsaj pičico storil tega, kar bi bila naloga takega odbora, pokazala to-le svoje mnenje: »Tako ne gre naprej! Treba je ožjega združenja, a ne samo v teoriji. Krščanstvo združuje nas vse. Tedaj, ko ste izvolili odbor, niso bili Slovenci poleg. Danes smo prišli, ko polaga račun. Morda ni storil radi tega ničesar, ker se nismo poznali, ker niste morda vedeli za slovanske organizacije. Ker nas krščanstvo združuje vse, hočemo, da nas združuje tudi veliko socialno delo!«

In Slovenci smo imeli vspeh! Že pri pozdravnem večeru v »Franziskanerkeller« se je pokazalo, da naše dreganje ne bode zastoj. Zastopstvo »Slovenske krščansko-socialne zveze« je došlo na večer v družbi vrlih »Danicarjev«. Udeležnike je pozdravil državni poslanec Prochazka. Povdarjal je, da bomo združeni lahko mnogo

storili za krščansko-socialno delavstvo. Predsednik »Slovenske krščansko-socialne zveze« je povdarjal, da smo tudi Slovenci tega mnenja. Danes nismo prišli sem, da bi se prepirali, ali naj se kliče »Hier!« ali »Zde!« (Splošno pritrdjevanje), prišli smo, da se združimo v socialnih vprašanjih. Kristijani smo, zato si vredimo po tem svoje postopanje. Naša iskrena želja je, da se združijo vse krščansko-socialne zveze v korist krščanskega ljudstva.

Te kratke besede so uprav elektrizovale. Nadaljni govorniki, celo iz Severne Češke, so se vsi strinjali v načelu, da je dosednji separatizem jako škodljiv. Ako bi se združilo vse krščansko ljudstvo, zavel bi po naših postavah drug veter. Prav krepko je dokazoval nato državni poslanec dr. Krek, da mora to gibanje dobiti določno obliko. Taka oblika bi bila rešilna za državo. To bode zdravje, nego vsi »Verständigungscomitéji«. Ob živahnih razgovorih se je že ta večer pokazalo, da bode na shodu došlo do zmage pravih krščansko-socialnih načel.

V nedeljo se je zbralo v stari magistr. dvorani 118 (ne 18, kakor smo včeraj pomotoma poročali), delegatov, ki so zastopali 30.000 org. delavcev. Predsednikom je bil izvoljen Dunajčan Emil Panoš. Poročilo izvrševalnega odbora je pokazalo, da je bil zelo teoretičen. No, končno je premagalo mnenje, da je samoizpoved odbora, v čegar imenu je poročal č. g. Bittner, vendarle pozdraviti, ker zastopstva nasprotnih strank nikdar ne povedo odkritosrčno svojih grehov, kar se vidi posebnost v patetičnih poročilih socialnodemokratskih voditeljev njihovim strankarskim shodom. Vse seve na našem shodu ni šlo v redu. Precej hrupnih prizorov je bilo pri predlogu Dunajčanov, naj se od vsakega člana pobere na leto 4 kr. stran-

karskega davka v korist izvrševalnega odbora, ki potrebuje denarja vsaj za korespondenco. Pri tej priliki je prišlo do male praske mej »katoliškimi« delavci »katoliške ljudske stranke« in mej »krščansko-socialnimi delavci« dunajske »krščansko-socialne stranke«. Posredovali so Slovenci in sicer precej srečno. Pomirili so se duhovi. G. Štefe je predlagal, naj se glede strankarskega davka dogovori izvrševalni odbor s posameznimi delavskimi zvezami ter naj se to vprašanje uredi po denarnih razmerah posameznih delavskih zvez. G. Bittner je nato odtegnil svoj predlog ter je bil posredovalni predlog soglasno vsprejet. Sklenilo se je redigirati program. Soglasno je bil vsprejet predlog, da se izvršuj najodločnejši boj napram židovstvu.

Z raznimi predlogi se je soglasno »spopolnil« poslovni red izvrševalnega odbora in prihodnjih strankarskih shodov. Sklenilo se je, da se odpravi dosednji posvetovalni svet poslancev, ki so imeli odločilen glas pri posvetovanjih odbora, pa da se namestu tega da meščanskemu zastopstvu pravico odposlati k posvetovanjem svoje zastopnike brez glasovalne pravice.

Dalje se je sklenilo, da se društva, ki niso naznanila svoje ustanovitve, ne podpirajo od stranke. Vsprejet je bil predlog, naj se izvrševalni odbor posvetuje o ustanovitvi splošnega društva avstrijskega krščanskega ljudstva po vzgledu »katoliškega Volksvereina« v Nemčiji. Predlog »Slov. kršč. soc. zveze«, katerega je zastopal g. Kregar, se je izročil novemu izvrševalnemu odboru. Predlog zahteva, da se programi posameznih organizacij v socialnem delu spravijo v popolno soglasje, v ta namen je treba skupnega vodstva, posebnost v svrhu ustanovitve in vodstva starostne in invaliditete zavarovalnice, v svrhu ustanovitve

LISTEK.

Zakaj sem popustil svojo službo.

Spisal Mark Twain.

(Konec.)

»Pri kabinetni seji? Rad bi vedel, kaj ste imeli Vi pri kabinetni seji opraviti.«

Rekel sem, da sem šel tja na posvetovanje — iz miroljubnosti si hočem misliti, da se ga to na kakršenkoli način tiče. Tedaj je pa postal surov in naposled se je drznil celo omeniti, da me išče že tri dni, — da prepisem neko poročilo o polžih, ostrigah in bogve o čem še vsem, kar je v zvezi s školjkami. To je bilo preveč.

»Gospod«, sem dejal, »ali mislite, da name ravam jaz za šest dolarjev na dan delati? Če si kaj takega mislite, bi svetoval senatnemu odseku za školjke, da si koga drugega najame. Jaz nisem za sužnja na prodaj! Vzemite svoje nesramno naročilo nazaj. Dajte mi prostost ali pa smrt!«

Od te ure nisem bil več v zvezi z vlado. Ministri so me ozmerjali, kabinet me je surovo razžalil, slednjič me je globoko užalil celo odsek predsednik, in jaz sem podlegel svojim preganjalcem, vrgel vse nevarnosti in skušnjave svoje

velike službe daleč od sebe ter ostavil svojo krvavečo domovino v uri nevarnosti.

Toda državi sem vendar nekaj časa služil in zato sem odposlal svoj račun:

Zedinjene države dolgujejo tajniku senatnega odseka za školjke	
Za jedno posvetovanje s pomorskim ministrom	50 dol.
Za jedno posvetovanje z vojnim ministrom	50 »
Za jedno posvetovanje s finančnim ministrom	50 »
Posvetovanje s kabinetom	zastoj
Miljnina v Jeruzalem in nazaj*) via Egipt, Algier, Gibraltar in Kadix 14.000 milj po 20 centov . . .	2800 dol.
Tajniška plača pri senatnem odseku za školjke, 6 dni a 6 dolarjev .	36 »
Skupaj	2986 dol.

Niti jednega postavka v tem računu mi niso izplačali, razven malenkostnih 36 dolarjev tajniške plače. Finančni minister, ki me je preganjal do poslednjega hipa, je prečrtal s svojim

*) Poslanci si dadó plačati miljnino za sem in tje čepav se nikoli več ne vrnejo nazaj, ako se enkrat tukaj. Zakaj so meni odrekli miljnino, — to mi je nerazumljivo.

peresom vse druge postavke in ob robu lakonično pripomnil: »Se ne ugodim!« Tako! Moja krivda potemtakem ni, ako je narod izgubljen.

Za enkrat imam dovolj javnega življenja. Taki tajniki, ki se dajo radi za nos voditi, naj le ostanejo. Poznam jih precejšnje število v ministertvu, katerim se nikoli ne sporoči, ako se vrši kabinetna seja; katerih se nikoli ne vpraša za svet, ako se gré za finance ali trgovinske stvari, — prav kakor bi ne bili v zvezi z vlado, in oni ostanejo dan na dan v svojih uradih in delajo! Dobro poznajo svojo veliko važnost za narod — to kažejo nevedé v svojem vedenju, ko naročajo v gostilni vrček piva — toda oni delajo. Poznam tajnika, ki mora vsakovrstne izrezke iz časopisov prilepljati v neko zbirko — včasih celo po osem do deset komadov na dan. Ne napravi tega sicer ravno dobro, toda napravi, kakor pač more. In to je grozno utrudljivo. Silno mora napenjati svojega duha. In vendar dobiva za to samo 1800 dolarjev na leto. Z razumom, kakoršnega ima, bi si lahko nakopičil ta mladi mož tisočake in tisočake, ko bi hotel. Toda ne, — njegovo srce je udano domovini in služilo ji bode, dokler bo še kje kaka knjiga za časnikarske izrezke.

Poznam tajnike, ki ne znajo niti ortografsko pisati, ki pa položé vse svoje znanje ple-

delavskih hranilnih in kreditnih zadrug; v svrhu organizovanja zborovanj o skupnih akutnih vprašanjih in v svrhu podpore kršč. soc. časopisja. Pri volitvi strankinega odbora je pokazal g. Štefe na slovensko krščansko-socijalno organizacijo. Vsprejel se je predlog, da se izvoli za Slovence poseben zastopnik.

Nato je bil izvoljen nov izvrševalni odbor, v katerem je kot zastopnik kršč.-soc. slovenske organizacije drž. poslanec gosp. dr. Krek. Z velikanskim navdušenjem je bil pozdravljen na shod došli dr. Lueger, ki je kazal na to, da kršč.-soc. organizacija noče provocirati boja stanov, nego spraviti interese stanov z mejsebojnim, odkritostnim posvetovanjem v soglasje. Tudi narodnostno vprašanje se mora urediti na stališču krščanske pravičnosti po krščansosocijalni organizaciji. Shod se je vršil do poznega večera. Po shodu je bil komers. o katerem poročamo jutri.

Državni zbor.

Dunaj, 4. dec.

Spravna pogajanja.

Vse kaže, da se pravne obravnave zopet razbijejo. To je obžalovanja vredno, kajti vse naše nade splavajo zopet po vodi in pred durmi je državna kriza. Nemci po večini odklanjajo vsako, tudi najmanjše zadoščenje češkemu narodu, ob enem pa posredno zahtevajo, naj bi desnica glasovala za vse že znane državne potrebe. Ali je mogoča še večja ironija! Pod temi pogoji Čehi ne morejo in nočejo odnehati, in v tem slučaju stopi v Avstriji v veljavo takozvana »ex lex«, kakor za Banfflyja na Ogerskem.

Ko je v soboto bil v spravnem odseku razgovor o predlogu posl. Povšeta glede jezikovnega zakona, so takoj nemški zastopniki ugovarjali koncesijam za moravske Čehi in Slovence v obmejnih pokrajinah. Celó vitez Jaworski je baje naglašal, da za sedaj obravnave o splošnem jezikovnem zakonu niso umestne, temveč samo o češko-nemški spravi. Temu so ostali desničarji odločno ugovarjali, kar moramo z zadoščenjem zabeležiti.

Mej tem pa so modre glave iznašle nov recept, ki bi bil v normalnih razmerah sicer primeren, a je danes prepozen. Zbornični predsednik dr. pl. Fuchs, o čegar dobrih in odkritostnih namenih ni najmanjšega dvoma, je danes spravi konferenci ponudil posredovalni predlog, ki se približno glasi:

Izvoli naj se permanenten odsek 48 članov, v katerem bodo zastopane vse narodnosti in dežele. Ta odsek naj v šestih tednih, za kateri čas se zborovanje državnega zbora preloži, izdela načrt jezikovnega zakona. Tudi deželni zbori naj se v tej dobi ne snidejo. Čehi naj dopusté, da se do Božiča, ako mogoče, rešijo začasni proračun, kvota, predloga glede vojaških novincev in užitninskih davkov. Nasprotno pa se vse stranke, torej tudi levičarji, s

menitega srca domovini na altar ter se mučijo in trudijo za letnih 2500 dolarjev. Kar oni pišejo, morajo sicer včasih še drugi tajniki prepisovati; toda ako stori človek za domovino, kolikor je v njegovi moči — ali naj se domovina pritožuje?

Dalje živi mnogo tajnikov, ki nimajo službe in čakajo in čakajo in čakajo, dokler se ne izprazni kako mesto — ki potrpežljivo čakajo na prvo priložnost, da prihite domovini na pomoč — in kateri dobe za časa svojega čakanja le ubozih 2000 dolarjev na leto.

To je žalostno, — zelo, zelo žalostno.

Če ima kak kongresni član prijatelja, ki je nadarjen a nima službe, kjer bi mogel uporabiti svoje velikanške zmožnosti, — ga žrtvuje domovini ter mu dá tajniško mesto v tem ali onem ministerstvu. In tukaj mora revež vse svoje življenje uprav suženjski delati, boriti se z raznimi dokumenti narodu v korist, — a narod se ga nikoli ne domisli, nikoli ne simpatizuje z njim — in vse to za borih 2—3000 dolarjev.

Ko bodem dovršil seznamek vseh tajnikov različnih ministerstev, ko bodem navedel vse, kar morajo delati in kar dobé za svoje delo — bode videli, da je tajnikov polovica premalo, in da imajo še ti, ki so v službi, polovico premalo plače.

podpisi zavežejo, da sme vlada potom naredbe vpeljati zopet v čisto čeških okrajih češki notranji jezik pri vseh okrajih, ako parlament v štirih mesecih ne reši jezikovega zakona.

To je v bistvu novi posredovalni predlog. »N. Fr. Pr.« že v današnjem večernem listu napoveduje, da bodo Nemci ta predlog odklonili. Sicer Singer ni merodajen za vse nemške skupine, toda vidno je, da hočejo levičarji vso stvar zavleči »ad calendas graecas«. Spravni pododsek se je danes takoj razšel, da člani dobe nova navodila od svojih klubov glede Fuchsovega predloga. Jutri se zopet snidejo v posvete.

Državni proračun.

Na dnevnem redu sta sedaj začasni proračun do 1. aprila in proračun za l. 1900. Oglašeni je mnogo govornikov. Že v zadnji seji je govoril nemški radikalec dr. Fochler. Razvijal je znani linški program Schönererjeve stranke, ki zahteva, da se Galicijo izloči iz avstrijskega parlamenta, da se mej Avstrijo in Ogersko ustanovi personalna unija, in da ostala Avstrija sklene z Nemčijo ožjo carinsko in trgovinsko zvezo; z drugimi besedami: Avstrija naj se razkosa in postane pruski pašalik. Taki poslanci sede v avstrijski zbornici!

Danes je okoli 1/2 ure pričel govoriti dr. Šileny. Mej tem govorom se je v zbornici raznesla govorica, da bivši zbornični predsednik dr. Smolka v Lvovu umira. Okoli tričetrt na 5. uro naznani brzjav, da je Smolka umrl. Dr. Šileny takoj konča z dostavkom, da hoče v prihodnji seji nadaljevati svoj govor.

Predsednik dr. pl. Fuchs se v prisrčnih besedah spominja pokojnega dr. Smolke, ki je bil vedno zvest sin poljskega naroda, izkušen parlamentarec in ljubeznjiv predsednik, katerega gotovo vsi njegovi znanci ohranijo v najboljšem spominu. (Živahni dobro-klici na desnici.)

Dr. Kathrein predlaga, naj se predsednik z dvema članoma zbornice udeleži pogreba. Predlog soglasno obvelja.

Prihodnja seja je jutri. Kot govornik je oglašen posl. Povše, ki bode v imenu »Slov. kršč.-narodne zveze« označil stališče nasproti vladi. In to je sedaj potrebno, da javnost pozna mnenje slovensko-hrvatskih in rusinskih poslancev, ki so navezani na sedanjo desnico in bodo z njo v soglasju uravnali tudi nadaljno svojo taktiko.

Politični pregled.

V Ljubljani, 5. decembra.

Sprememba § 14. Včeraj dopoldne se je sošel v posvet odsek, kateremu je poslanska zbornica poverila nalog, naj proučava vprašanje glede spremembe zloglasnega paragrafa 14 in stavi potem primerne nasvete. Dunajski desniški listi, mej njimi posebno »Vaterland«, so mnenja, da je pri teh razpravah precej upanja na sporazumljenje mej vlado in desnico, ker je izjavil poslanec Zallinger, da je voljan v toliko spremeniti svoj predlog, da se bo z njim strinjala tudi vlada. Pravosodni minister je namreč v seji pododseka izjavil, da se vlada protivi obema stavljenima predlogoma in da si hoče ohraniti tudi nadalje proste roke. Minister je že vedel, zakaj to zahteva; pred durmi je namreč novo leto in »državne potrebe« se niso pod streho. Do kakega uspeha se je dospelo v včerajšnji seji, dosedaj ni znano, gotovo pa je, da so levičarji in tudi nekateri člani z vso silo zahtevali, da pride § 14 v porabo le v najskrajnejih, državni proračun trajno ne obremenjujočih slučajih.

Vlada in češki postulati. Krakovski oficijozni »Czas« je izvedel iz zanesljivih virov, da bi Clary po naročilu cesarjevem pritrdil demisiji pravosodnega ministra Kindingerja, veliko težkočo bi pa povzročala po njegovih trditvah rešitev narodnostnega vprašanja. Vlada in baje tudi levica bi se konečno ne ustavljali zahtevi čeških zastopnikov glede češčine pri uradih, a težko je neki najti pravo obliko, s katero bi se ne bilo treba dotakniti celote. Potem pa pride na vrsto še neka druga koncesija na drugem polju, ki bi morala takoj slediti, ko bi se prva izpolnila. O tem pa, končuje »Czas«, sedaj še ni umesten razgovor. Kaka konfuznost! Ako bi bili češki postulati odvisni od Poljakov, bi pač še zaman čakali na njih rešitev.

Kvotna razprava v ogerski poslanski zbornici. V ogerskem parlamentu se je pričela včeraj razprava o kvoti, ki sta jo obe kvotni deputaciji določili za državni polovici. Gotovo je sicer, da večina ogerske poslanske zbornice, mogočna liberalna stranka, brez ugovora odobri kvotno razmerje, vendar pa tudi tu ne bo brez burnih prizorov. Proti določeni kvoti bodo šli v boj Ugronovci in pa člani ljudske stranke, ki vprizarjajo po vseh svojih volilnih okrajih gibanje proti določenemu kvotnemu razmerju in bodo z umetno uprizorjenim javnim mnenjem operirali v zbornici. Vidi se iz tega, da je mažarski narod po prizadevanju svojih Avstriji nasprotnih elementov in po tridesetletni praksi dospel takorekoč do prepričanja, da so v naši monarhiji Mažarje gospodarji in da morajo vsa skupna bremena nositi narodi v drugi polovici države. Razmerje 30 : 70 je bilo pri njih že tako ukoreninjeno, jim je prešlo tako v meso in kri, da si sploh ne morejo misliti na kako spremembo v tem oziru. Umevno je, da jih je sedaj iznenadila postavka 34 : 4 in da bodo sedaj poskusili vsa sredstva v dosego svojega namena. O kakem čutu pravičnosti pri teh ljudeh seveda ni govora.

Najnovejša trozveza mej Nemčijo, Anglijo in severno-ameriškimi zveznimi državami je še vedno na dnevnem redu javnega časopisja, posebno pa v Rusiji in Franciji, ki se čutita bridko prevarani. Nemški oficijelni listi skušajo pomiriti razburjeno prebivalstvo, ki je trdno uverjeno, da je najnovejša zveza v prvi vrsti sklenjena proti južno-afriškim Burom. Anglija v tej polemiki popolno molči, kar je zelo sumljivo, mesto nje se je pa oglasil neki newjorski list, ki prihaja precej pozno z dementijem, češ da se mej Nemčijo in Anglijo ni vršil nikak dogovor glede zveze. Res čudna pot! Kako neki pride ameriški oficijelni urad do tega, da mesto Angležev pošilja v svet take dementije. Še bolj sumljivo! Vsi ti koraki nemških in ameriških oficijozov potrjujejo le, da je res dogovorjena neka tajna zveza, ki bržkone obstoji že delj časa in so jo ob priliki bivanja cesarja Viljema na angleških tleh le z nova potrdili. Vsa akcija tega tajnega dogovora meri po izjavi pariškega lista »Soleil« na sledeči načrt: »Afrika Angliji, Evropa Nemčiji, Amerika se zadovolji z Ameriko in njenim »ctočjem«, Azija se pa prepusti Rusom«. Da pa načrt ni kaka zastarela stvar ali izmišljena iznajdba, kaže pač vsa zunanja politika Anglije in Nemčije. Angleški poskusi v Afriki in rovanja Nemčije proti Avstriji so dokaz, da se že marljivo izvršuje zgoraj navedeni načrt.

Razpor mej francoskimi socialisti. Odkar je sodrug Millerand vstopil v sedanji francoski kabinet, se je znatno poostiril razpor mej raznimi socialističnimi strankami na Francoskem, ki seveda zelo škoduje skupnim interesom. Da se temu zlu odpomore, sklicalo je osrednje socialistično vodstvo splošen kongres v Pariz, ki se je pričel minulo nedeljo. Na dnevnem redu je vprašanje o strankarski taktiki sploh, o nje razmerju do vlade in pa vprašanje, kaj naj se zgodi z Millerandom. Prvi dan se ni doseglo v tem oziru še prav ničesar in gotovi krogi so mnenja, da pride težko do sporazumljenja, ker so spravi nasprotni sodrugi Guesdovi v precejšnji večini.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 5. decembra.

(Kardinal dr. Missia) je danes preko Ravene in Loreta odpotoval v Rim, kamor ga spremlja prošt dr. Elbert, kanonik baron Oer in tajnik Zamparo. 14. t. m. bo slovesni ali javni konzistorij; pri tem prejme kardinal po navadnem običaju (zaveza in odveza ust) iz rok svetega očeta kardinalski klobuk kot najvišji znak tega dostojanstva, katero ga veže za cerkvene pravice, ako treba, tudi kri preliti. Ob enem se kardinalu odkaže njegova naslovna cerkev v Rimu, pri kateri ima posebne pravice, ter se mu naznanijo oni zbori ali kongregacije, pri katerih ima sodelovati. Par dni pozneje bode kardinal imel slovesni vstop v svojo naslovno cerkev. Morda bo to cerkev svetega Klemenca, ki zdaj nima svojega kardinala.

(»Mrtva reka«.) »Slov. Narod« govori zopet o neizmernem bogastvu katoliške cerkve na Kranjskem. Pravi, da je katoliška cerkev edini kapitalist v deželi in da ima 13 1/2 milijonov pre-

moženja. 18 $\frac{1}{2}$, milijonov ponavlja zopet in zopet. Petrat' emfatično ponovi refren: 18 $\frac{1}{2}$, milijonov! Kakor Judež Iškarijot maje z rujavo brado: »S tem premoženjem bi se dalo veliko dobrega in obdekoristnega storiti, ko bi bilo v drugih rokah. Koliko trdnih samostojnih kmetov bi lahko bilo v deželi, ko bi se samo obresti tega kapitala mogle porabiti v korist prebivalstva. Samo obrest bi zadostovale, da bi dežela lahko odpravila vse deželne davke in naklade, in še bi jej preostajala vsako leto znatna svota... Ta številka, tako miga »Narod« z rujavo brado, naj bi vendar ljudstvu odprla oči, da bi spoznalo, kako grd in nedostojen humbug tiči v tem, če služabniki največjega in jedinega kapitalista v celi deželi rohne proti kapitalu in kapitalizmu, katerega niti ni pri nas«. Koliko podlega in farizejskega hinavstva tiči v tem »Narodovem« članku, lahko spozna vsak, kdor le nekoliko pozna dejanske razmere. Ko bi tudi bilo res, da ima cerkev na Kranjskem toliko premoženja, bi prišlo na enega duhovnika iz tega premoženja letnih dohodkov okroglih 1000 gld. Pri tem bipa bile še vse redovnice brez kruha. A »Narod« je hinavsko zamolčal, da so vsi tete med cerkveno premoženje cerkve same, cerkvena oprava, vsa cerkvena poslopja. Cerkev pa je na Kranjskem čez 1800 in okrog 200 kapelic. Res je, da je vrednost teh poslopij velika, a zidovi, to ve »Narod« tako dobro kakor mi, ne nosijo nobenih obrestij, pač pa nakladajo velike davke. Zakaj torej »Narod« uganja hinavščino? Naj odračuni »Narod« od onega nebotičnega kapitala vrednost cerkvenih poslopij in njih oprave — potlej pa naj izračuni, kak beraški del pride od tega premoženja letnih dohodkov na enega duhovnika. Zraven te rubrike naj postavi rubriko dohodkov Slancev in Tavčarjev, Schweglov in Bornov, da bo svet vedel, s kakšno pravico rohni »Narod« proti katoliški cerkvi. Sicer pa je vsa ta svetla znana, kdo stori s kakršnimkoli premoženjem več dobrega na Kranjskem: »mrtva roka« — ali pa roke tistih žurnalistov, ki poliberalnih časnikih vihte batino nanjo!!

(Društvo za krščansko umetnost) je v odbo-rovi seji dne 30. novembra ocenjalo narisa za ve-liki oltar in prižnico v Velikih Poljanah pri Rib-nici. Res, da imata narisa precej vrlin, a v ce-loti se nista vsprejela, ker nista brez nedostatkov in ker je želeli, da bi bila oltar in prižnica izvr-šena v oblikah istega sloga. — Ravnatelj Šubic je opozoril na dvojce novih cerkv. Cerkev v Čr-nem Vrhu nad Polhovim Gradcem je kaj lična in napravlja zelo ugoden utisek. Posebno je pripom-niti, da je izpeljava do najmanjših delcev na-tančna; cerkev v Lučinah je bolj priprosta. — »Leonova družba« je prepustila društvu nasvete, stavljene z ozirom na domače umetnine pri nje-nem zadnjem obnem zboru. Odbor skuša delo-vati že sedaj po teh načelih. — Kupilo je dru-štvo pet zvezkov Knackfussove zbirke življenje-pisov večjih umetnikov, zlasti onih, ki so bolj vplivali na naše domače umetnike. — Zahvala se je izrekla č. gosp. K. Texterju, župniku v Višnji Gori, za star železen lesteneč, in č. g. Sitarju, ki ga je preskrbel, dalje gospodu pasarju Kregarju, ki je popravil brezplačno gotični kelih iz l. 1540, in gospodu kiparju Tončiču v Kamniku za foto-grafije svojega najnovejšega izdelka, kipa Matere Božje za St. Vid pri Vipavi.

(Umrli je) v Kranju danes zjutraj 82-letni g. Peter Mayer, ki je nad 40 let vodil pivarno, sedaj lastnino njegovega sina. Pogreb je v četrtek po-poldne.

(Ponesrečil se je) včeraj zvečer ob 5. uri uradnik banke »Slavije« g. Avsič. Padel je s stola in si zlomil levo nogo. Prepeljali so ga takoj v bolnico. — Levo oko je izbila včeraj popoldne opeka Mat. Japelju iz Tomišlja pri popravljanju Avrove hiše.

(Ogenj.) V Butanjevi, župnije Sv. Jošt nad Vrhniko, pogorela je dne 1. t. m. ob 5. uri zvečer hišarju Janezu Malavašič hiša. Zažgal je menda neki postopač-tujec iz zlobnosti. Zgorelo je revežu vse razven nekaj obleke. Zima tukaj in siromak

je s ženo in štirimi malimi otroci brez živeža, stanovanja in denarja! Zavarovan ni bil, ker si je šele lanske leto hišo sezidal. Če bi mu hotel kdo pomagati, naj pošlje zanj svoj dar župnemu uradu v Sv. Joštu nad Vrhniko.

(Od Fara pri Kostelu.) Dne 23. novembra se je vršila tu redka slavnost; ta dan se je namreč slovesno blagoslovila novododelana dvorazredna šola. V ta namen je bila slovesna sv. maša z asis-tenco, po sv. maši pa je bil mej popevanjem li-tanij Matere Božje in pokanjem topičev veličasten spreved ob obilni množici občinstva k novi šolski zgradbi, kjer se je izvršilo slovesno cerkveno blagoslovljenje. Vso slovesnost pa je še posebej povečalo izborna cerkveno petje, katero nam je preskrbel gospod učitelj Povše iz Osilnice s svoj-im mešanim cerkvenim zborom. Po dokončanem cerkvenem blagoslovljenju šole je zapel Osilniški pevski zbor pod vodstvom gospoda učitelja Pov-šeta še kantato, katero je gospod Povše sam v ta namen zložil in uglašil. Po dokončanem cerkvenem opraviu je bila šolska mladina pogoščena z jedilom, katerega je preskrbel slavni krajni šolski svet. Da se je toraj toliko zaželeno in res po-trebno novo šolsko poslopje zidalo in letos tudi izvršilo, se moramo zahvaliti domačemu gospodu župniku Matiju Gerzinu in slavnemu krajnemu šolskemu svetu.

(Ustrelil se je) zadnji dan minulega meseca delavec Štefan Kostanjevec, doma iz ptujskega okraja na Štajerskem. Po dovršenem delu v kamnolomu je kakor navadno obesil na ramo na-bito puško kot graščinski gozdar in hotel oditi. V tem trenutku se mu sproži puška in krogla mu je zdrobila glavo, da je v trenutku umrl.

(Vse železnice.) tudi projektovane in take, ki se sedaj grade, kakor tudi poštne in parobrodne zveze so načrtane na najnovejšem G. Freytago-vem zemljevidu o prometnih zvezah v Avstro-Ogerski in na Balkanu v najnovejši izdaji za leto 1900, ki je ravnokar izšla in stane 2 Kr. Dobi se v vsaki bukvarni. Vse prometne zveze, postaje in razdalje mej postajami so natančno označene.

(Mesečni pregled.) Minoli mesec listopad je bil izvanredno prijazen in mil. — Opazovanja na toplomeru dadó povprek v Celsijevih stopnjah: ob sedmih zjutraj 2-7 stopinj, ob dveh popoldne 8-4 stopinj, ob devetih zvečer 4-7, tako da znaša srednja zračna temperatura tega meseca 5-3 sto-pinj, za 1-7 stopinj nad normalom. — Opazova-nja na tlakomeru dadó 741-7 mm. kot srednji zračni tlak tega meseca, za 5-7 mm. nad norma-lom. — Meglenih dnij bilo je 12, deževnih 4, pa-davina znaša vsega skupaj 20-5 mm. — Izmed vetrov prevladoval je severovzhodni ter je 17. listo-pada zelo razgrajal.

(Masarykovo brošuro) je sedaj vsled rekurza državnega pravdnštva potrdilo praško deželno nadsodišče, ob enem je pa uvedlo proti Masa-ryku subjektivno postopanje.

(Roparski napad) se je izvršil te dni blizu ogerskega mesta Deaki. Trgovec s perotnino Fischer z Dunaja se je peljal s svojim hlapcem proti domu. Na nekem samotnem kraju je na-padlo nakrat Fischerja šest roparjev. Vrgli so ga z voza in tako dolgo obdelovali z nožmi in dru-gim orodjem, dokler ni nekdo zaklical: Jozsi, imam že denar! Tudi po hlapcu so dobro udri-hali, vendar je pa imel koncem boja še toliko moči, da je spravil na voz nezvestnega gospo-darja ter pognal konja, potem je pa tudi sam izgubil zavest. Konj je oba pripeljal domov, kjer so domači naglo storili potrebne korake. Fischerja so morali odvesti v bolnico. Nekaj roparjev je policija že prišla.

(Točnost Amerikanov.) Neki ameriški list piše: V ponedeljek je namignilo neko tukajšnje dekle ptujcu z robcem in v torek je bila že poroka. V sredo mu je namignila z metlo in v četrtek je mož vložil tožbo za ločitev. Tako se godi v dobi elektrike.

Društva.

(Družbe sv. Cirila in Metoda) veliki dobrotnik veletržec gospod Ivan Perdan je za vselej zatisnil zemske oči. Stotakov in stotakov smo prejeli iz njega domoljubnih rok. V krat-kem času, odkar je založil družbine užigalice, nam je namreč izročil nad 2000 gld. Ko žaluje družba ob pač prerani rakvi svojega dobrotnika, podpisano spoštljivo vabi svojih ljubljanskih

ženskih in moških podružin č.č. od-bore in ude: naj se kolikor le mož korporativno udeležé jutri dne 6. t. m., ob 1/3. uri po-poludan, vršečega se pogreba, spremljajoč na kraj večnega počitka moža, ki ga vpisujemo v vrsto največjih družbinah dobrotnikov. — Svetila mu večna luč!

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

(Mestna hranilnica ljubljanska.) Me-seca novembra t. l. uložilo je v mestno hranil-nico ljubljansko 771 strank 199.248 gld. 51 kr., 673 strank pa dvignilo 184.833 gld 9 kr.

(Mestna hranilnica v Kranju) V mesecu novembru uložilo je 282 strank 35.111 gld. 20 kr., vzdignilo pa 189 strank 23.453 gld. 70 kr., 20 strankam izplačalo se je hipotečnih posojil 14.720 gl., stanje ulog iznaša 972.674 gl. 93 kr., stanje hipotečnih posojil pa 620.176 gld. 3 kr. in denarni promet 82.312 gl. 99 kr.

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu listopadu 1899 je 184 strank vložilo 52.112 K 81 bel., 131 strank vzdignilo 53.337 K 98 bel., torej manj vložilo 1225 K 17 bel., 8 stran-kam se je izplačalo posojil 15.120 K — bel. — Stanje vlog 1.344.603 K 56 bel. — Denarni pro-met 208.370 K 08 bel.

Telefonska in orzojavna poročila

Dunaj, 5. decembra. Poslanska zbornica nadaljuje razpravo o budgetnem provizoriju. Poslanec Udržal je pričel češki ter nada-ljeval nemški. Izjavil je, da njegova stranka prav dobro ve, da je sedanji čas doba ne-poštenostij in nezakonitostij, ter da so vse dosedanje vlade gojile sovraštvo do Slova-nov. Ura je 3. in govornik še nadaljuje.

Dunaj, 5. decembra. Odsek glede § 14 je sklenil z 20 proti 12 glasovom, da se ta § popolno odstrani.

Dunaj, 5. decembra. Pododsek sprav-nega odseka je imel včeraj sejo, v kateri se je sklenilo, da se vsi predlogi predlože po-samnim klubom. Od odločitve klubov je od-visno, ali se nadaljujejo v pododseku poga-janja na dosedanji podlagi.

Dunaj, 5. decembra. Spravna akcija počasi napreduje. Pododsek se je sinoči zbral v posvet, a vspehov ni dosegel; sklenil je pozvati posamne klube, naj povedo, kako je njih zastopnikom delati v odseku.

Dunaj, 5. decembra. Levičarji in nemški nacionalci so se izjavili proti predlogu dr. Fuchsa glede pogajanj. S tem je vsa sprava akcija pokopana.

Dunaj, 5. decembra. Budgetni odsek avstrijske delegacije je z veliko večino vsprejel predlog poročevalca, naj se izrazi zunanjemu ministru popolno zaupanje.

Levov, 5. decembra. Včeraj popoldne ob 4. uri je umrl tukaj bivši predsednik poslanske zbornice dr. Fran Smolka v starosti 88 let. V zbornici je predsedoval od leta 1881. do 1893., ko je vsled bolehnosti odložil dr-žavnozborski mandat. Leta 1848. je pred-sedoval tedanjemu drž. zastopu v Kremsiru.

Dunaj, 5. decembra. Pri pogrebu biv-šega zborničnega predsednika dr. Smolke bo zastopana zbornica po predsedniku in dveh poslancih, poljski klub pa po deputaciji štirih članov.

Dunaj, 5. decembra. Predsednik zbornice z odposlanstvom štirih poslancev se udeleži pogreba dr. Smolke. — Vsi klubi državnega zbora so izrekli svoje sožalje. — Pogreb se izvrši na deželne troške.

Dunaj, 5. decembra. Posl. Povše bo zastopal desnico državne zbornice pri Smolkovem pogrebu, zvezo bo zastopal posl. Barvinski.

Budimpešta, 5. dec. Današnja seja zbornice se je pričela v znamenju obstruk-cije. Skrajna levica je vprizarjala velike škan-dale v zbornici. Malo je nade, da bi se ta mesec še nadaljevala razprava o kvotnem vprašanju.

Vojska v Južni Afriki.

Položaj v Južni Afriki je po najnovejših an-gleških virih nespremenjen; obe angleški armadi, ona pri Modder River in pa Bullerjeva v Natalu se ne ganeta z mesta vkljub temu, da je došla nova pomoč. Oficijelno se upravičuje to neprosto-voljno premirje s tem, da so ljudje in živina vsled dolgotrajne poti tako utrujeni, da niso zmožni za

Tisk »Katoliške Tiskarne« v Ljubljani.